

Uredništvo
in upravnništvo:

Kolodvorske
ulice števil. 16.

Z urednikom se
more govoriti
vsaki dan od 11.
do 12. ure.

Rokopis se ne
vraca.

Inserati:

Štampopna pe-
titevna 4 kr., pri
večkratnem po-
navljanju daje se
popust.

Ljubljanski List

večerna priloga deželnemu uradnemu časniku.

Izhaja vsaki dan razen nedelj in praznikov ob 5. uri zvečer.

Velja
za Ljubljano
v upravništvu:
za celo leto 6 gld.,
za pol leta 3 gld.,
za četrt leta 1 gld.
50 kr., na mesec
50 kr., pošiljatev
na dom velja me-
sečno 9 kr. več.

Po pošti velja
za celo leto 10 gld.,
za pol leta 5 gld.,
za četrt leta 2 gld.
50 kr. in za jeden
mesec 85 kr.

Štev. 9.

V Ljubljani v soboto 8. marcija 1884.

Tečaj 1.

O dolenski železnici.

II.

Ali je pa železnica v istini tako neobhodno potrebna gospodarskemu razvoju naše Dolenjske? Vprašanje ni odveč, kajti celo med slovenskimi poslanci našli so se časih čudni možje, ki niso prikrivali svojih skeptičnih nazorov o koristi in potrebi dolenske železnice in železnic sploh. Narod pa sodi drugače, iz vseh njegovih pojav se čuje otožen refrain o železnici, od katere pričakuje rešitve iz rastoče bede in nešteti svojih nadlog.

In da je zdravi instinkt narodov pravo zadel, da je Dolenjska brez železnice gotovo uničena, se lahko dokaže. Revščina te obširne pokrajine ne izvira odtod, ker je zemlja revna sama po sebi, temveč ker vsled preslabih občil svojega naravnega bogastva ne more v denar spraviti. Kedo n. pr. se bode brigal za umno vinorejo, vsaj se kupcem ne ljubi po strmih, slabo izpeljanih dolenskih cestah se mučiti in drago plačani tvor razpostavljati vsem slučajem nevarne vožnje! Naš Gorenjec se tedaj podá rajši na Štajarsko, Hrvaško in v Istro, kamor ga popelje železnica — dolenski vinorejec pa čedalje bolj zanemarja svoj vinograd, kateri mu nikakih koristij ne donša. V velikanskih gozdih, ki se zlasti na desnem bregu Krke razprostirajo, deloma v deviški lepoti pragozda, v katerem sekira še nikdar ni zapela, trohnuje les, ker ga posestnik ne more na trg spraviti, ali če ga vender postavi do ceste, jemlje mu visoka voznina ves dobiček. Premoga nahajajo se velikanska ležišča pri Črnomlju, v kočevskem okraju, blizu Mirne, ali nikdo se zanj ne potrudi, in bogati zakladi, ki bi pri boljših komunikacijah lahko vzdržavali razvito obrtnijo, nimajo nikake vrednosti, so mrtvi, dokler jih železnica ne reši iz njihovega spanja. In lahko bi se razcvitala intenzivna obrtnija po Dolenjskem, vsaj ne pogreša najugodnejših pogojev: cene kurjave in železovca v izobilji, širokih rek,

kakor je Krka in Kolpa z njenimi silami, in razumnega, nerazvajanega, dobrohotnega dolenskega delavca. Ali dolenska obrtnija spi smrtno spanje, in mesto da bi se zidale nove tovarne, ponehajo celó nekdanje; vzgledno urejene fužine, kakor n. pr. ona v Gradacu, praznujejo, kajti pri vsaki obrtniji je pravi „agens“ lokomotiva, in koder se ne razlega njeno veselo zvižganje, tam se mrtvaška pesen peva obrtnemu podjetju.

In kedo se bode čudil, da gospodarska beda tudi silno upliva na duševni razvoj naroda po Dolenjskem! Dokler ni bilo železnic, šla je imenitna glavna cesta iz Ljubljane v Zagreb in Karlovec čez dolenske holmce, po njih se je vila dolga vrsta težkih tovornih voz, veselo je zatrobil poštni hlapec, ona minola poezija velike ceste očarala je s kaleidoskopično raznovrstnostjo dolenskega seljaka in intenzivni promet donšal mu je mnogo gmotnih koristij. A dandanes? Pretrgana je žica, katera veže Dolenjce z električnim tokom svetovnega prometa, sami za se životarijo, ločeni od družega sveta, in po vekovitem zakonu, da se človeška omika tem bolj razvija, čem tesnejša je zveza med raznimi sloji človeške družbe, pogrezujejo se naši dolenski rojaki, oni lehkodušni, nadarjeni narod, ki je še v naši dobi rodil Stritarja in Levstika, Tomšiča in Jurčiča, ki je nam vstvaril novodobno slovensko leposlovje in slovensko novinarstvo, vedno globočeje v letargično obupnost!

A dolenska železnica ne bode le dolenski strani donšala neprecenljivih dobrot, ona bo blagodejno uplivala na gospodarsko življenje vse dežele, bo koristila državi in svetovnemu prometu. Znano je, da južna železnica za Kranjsko nima pravega pomena zaradi tega ne, ker je le prehodna črta, ker je napeljana po najbolj neplodovitih, neugodnih pokrajinah. Pravo deželno železnico dobili bomo stoprav tedaj, če se Rudolfova železnica nadaljuje do hrvaške meje, če bode Trebiž po železnični črti neposredno zvezan z vinorodnimi goricami na obrežji naše Kolpe. Jasno

je, da bode taka zveza neizmerno koristila ljubljanskemu mestu, ob enem pa vsi deželi. Do sedaj je Ljubljana prav za prav le po imenu, le na videz glavno mesto vodini kranjski, in če poprašamo ljubljanskega trgovca, koliko da ima kupčije z rojaki v Beli Krajini, onstran Gorjancev, se mu bodo ustnice na porogljivi smeh zavile, tako naivno se mu bo zdelo tako vprašanje. In to niso zdrave, naravne razmere! Stoprav tedaj, če bo Ljubljana po dolenski železnici zvezana s sosedno Hrvaško, bode naša stolnica uživala koristi neprecenljive ugodne svoje lege na onem vozališču, kjer se reže črta, ki veže Jadransko morje z dunajsko kotlino, in ona, ki iz jugozahodne Nemčije čez Ture drži na hrvaško-slavonsko nižavje in v balkanski polotok. Oglejmo si karto in ne treba geografičnega strokovnjaštva, da sprevidimo neizmerni pomen dolenske železnice za naše glavno mesto. *Tua res agitur*, moral bi si tedaj misliti vsak mestni odbornik bele Ljubljane, kadar se govori o tej železnični črti, in da se kmalu prične s to gradbo, zahteva korist ljubljanskega mesta ravno tako glasno, kakor vitalna potreba zapuščene Dolenjske.

Iz državnega zbora.

V budgetnem odseku je minister Conrad pojasnil svoje stališče gledé slovenskih srednjih šol. Dr. Sturm, voditelj nemško-liberalne stranke na Moravskem, se je skliceval na besede ministre, ki je lani dejal, da ne more Tonklijevе resolucije smatrati za resno. Na to je baron Conrad tolmačil svoj lanski izrek, češ, da je z njim nameraval le ugovarjati predlogu, ki je segal predaleč ter se tudi raztezal na koroške gimnazije, po katerih je sedaj sila malo slovenskih dijakov. V principu pa ni nasprotoval terjatvam slovenskih poslancev; priznaval je, da se slovenske šolske knjige in učni pripomočki rapidno množé, in če se bode na Kranjskem obnesla sedanja naredba, tako

lastno ime kot zaščit pred soboj; lepo ni, skrivati se za drugo — a največja umetelnost je, nališpati se s tujim blagom, zasloviti po svetu — potem pa, ko oskubljeni stojimo pred občinstvom kakor puran v ponvi, izpovedati in zatrjevati, da smo nedolžni. Na zadnji Sokolovi maškeradi je dejal nekov dovtipen domno mlademu doktorju, ki ga je neprenehoma zalezoval: „Ti si za manoj kakor „senca!“ In doktor — mlad jurist se ve da — ki je bil v zadnjih dnevih bral nekoliko podlistkov v tržaški „Eдинosti“, zahteval je v prvi jezi od rediteljev večera, naj se oni domno odpravi iz dvorane, ker rabi nedostojne izraze. Ime „senca“ je postalo tako razžaljivo kakor „nemškutar“. Pa doktor se je še pred pepelnico potolažil, in videli smo ga okolu polnoči pustnega torka v kotu gori poleg godbe sedeti in ljubeznjivo kramljati z onim zlobnim dominom. Morda sta si tedaj oba želela nekoliko — sence.

Da, da, — senca! Srečen oni, katerega kri je tako mrzla, tako mirna, da mu noben sovražen žarek ni v stanu končati „sence hladnega mišljenja“, v kateri je našel varnega zavetja. Pa koliko je tacih mož?

Listek.

Vieux Saxe.

II.

Schönerer! To je bila pred tednom zadnja naša beseda, kaj čuda, ako tam pričnemo, kjer smo nehali, v zlasti, ker smo vzbudili čitateljevo pozornost tembolj, ko smo postavili pred ono ime še: „naš slovenski“. Iz srca radi bi nadaljevali predmet, ki se nam je bil vsilil v pero, ko bi nam bilo dovoljeno segati po drugih barvah, nego po jedini „modri“, katera znači *vieux saxe*. „Na svidenje!“ smo klicali glasno, pa mislili smo si — „toda drugod, pod drugo zastavo!“

Da bi si pač naši učeni literarni zgodovinarji in slovstveni kritiki — ti so najhujši — izvolili tudi enak prapor! Koliko nepotrebne tinte bi se doma v učenjaških sobah prav v tintnikih posušilo, in svet, veliki strmeči svet čitateljev, bi si ohranil one idealne pojmove o pisateljih in učenjakih, kateri jih kažejo fantaziji bralčevi vedno le v resnem nagubanem licu, polnim globokih uzornih mislij

ter še ne pusté soditi nam, da oni možje zajutrkvajo, obedvajo ali večerjajo kakor drugi navadni ljudje. Kazali bi se, kakor je tudi naravno, vedno v uzornem blišču svojega divnega duha, kateri pozna in preseže in nadvlada vse od dna zemlje do vrh neba. Poznal sem gospodičino, katera se je tresla kakor trepetlika v večernem pišu, ko so ji predstavili znanega pisatelja; pa ko je bila še isti večer slučajno navzoča pri prepiru, katerega je omenjeni pisatelj imel z drugim tekmečem učenjakom, splaval je njen uzor po vodi, in odslej se niti zmenila ni, ko so ji predstavili še glasovitejšega poeta nego je bil prvi. Tako so pisatelji, pesniki in učenjaki sami krivi, ako stopajo z Olimpa doli med nas navadne zemljake ter se nam kažejo v — naši podobi. Kje ostajejo, kam ginejo potem vsi — uzori?

Tako sta se v zadnjem času sprijela dva slovstvena kritika naša zaradi — slovenskih protestantskih pisateljev — pa modra sta vsaj v tem, da nihče njiju ne izdaje svojega imena. Imena izdajati je grda navada; najgrša — ako je tajnost njihova izročena golemu zapupanju. Koristno pa ni onemu, kateri nosi

da bodo učenci slovenskih nižjih razredov mogli zadostovati znanstvenim zahtevam na višji gimnaziji, je obljubil, da bode isto vravnavo tudi zaukazal po drugih slovenskih deželah. Tudi gledé Istre se je izrazil, da bo kazalo tam ustanoviti hrvatsko nižjo gimnazijo.

Iz vsega se vidi, kolike važnosti za Slovenstvo so dosedanji slovenski razredi na kranjskih gimnazijah. Treba je, da ravnateljstva te razrede izročé najboljšim pedagogom. Učitelji pa naj nikar ne zanemarijajo svoje narodne dolžnosti; trudijo naj se, da se mladina kolikor mogoče priučí nemškemu jeziku, kar se gotovo dá doseči. S tem se bode nasprotnikom iz rok izvilo nevarno orodje, s katerim nakateri zaslepljenci še dandanes skušajo pobijati pravične terjatve slovenskega naroda.

Politični pregled.

Avstrijsko-ogerska država.

V seji budgetnega odseka 5. t. m. je glavni poročevalec grof Henrik Clam-Martinic stavil navet, ki se je tudi sprejel, da naj bode generalni poročevalec samo med generalno debato in med posvetovanjem finančnega zakona na referentovi tribuni, drugače pa naj zavzemó njegovo mesto posamezni referenti.

Kakor znano, je gosposka zbornica skorej jednoglasno odobrila vladne izjemne naredbe. Proti prvemu delu glasovala je le petorica, ki se je potezala za menj odločno motivacijo, drugi del pa, ki govori o porotnih sodnijah, bil je sprejet jednoglasno. Vidi se tedaj, kak globok razdor je nastal pri tem imenitnem vprašanju med zmerno opozicijo v gosposki zbornici in med levičarji poslaniške zbornice.

Tuje dežele.

Politične novosti absorbira otvorenje in zasedanje nemškega državnega zbora. Minister Bötticher je prečital prestolni govor, v katerem se naznanjajo vladni predlogi. Najprej se naglašajo socijalno-politični zakoni, ki imajo namen, pomagati delavcem ter zadovoljnost in mir zanesti v njihove kroge.

Kot prvi korak k reformi socijalnih razmer se zopet priporoča letošnjemu zasedanju zakon o zavarovanju proti nesreči, zakon, ki poprej ni bil sprejet. Tudi načrt o preskrbovanju invalidnih in starih delavcev se toplo priporoča zbornici. S takimi zakoni se bode težaški stan prepričal, da skrbé merodajni krogi zanj in pokazalo se mu bode, kako nepravilna in nevarna je ona stranka, ki spodkopuje človeški in božji red; s takimi zakoni odstranilo se bode tudi s časom izjemno stanje, in mir in sreča povrnila se bode v prostakove kočé. Prestolni govor tudi priporoča zboljšati pen-

Nam navadnim zemljanom s svojimi nemirnimi, razburjenimi živci — z jezo in ljubeznijo, prijateljstvom in sovraštvom — z vsem v jedni vreči, nam ni do mirnega, hladnega življenja in mišljenja. Burno stopamo naprej, odpravljamo in razmotavamo zapreke — če jih zmoremo, upognjemo in klanjamo se jim, če nas premagajo; — oh, ta nevedna slabost človeška! Kakor senca, léže — stojva, stojva, za božjo voljo!

Zvunaj brije burja in sneg pokriva ulice in trge, in okolu mesta vse širno, krasno ljubljansko polje! Peči kurimo z zadnjimi ostanki lesá in premôga, — saj smo se uže nadejali, da je sv. Matija, „ki led razbija“, v istini ubil in prepodil zimo — pa „sušec ima rep zavít“. Zima je zopet tu, in skozi goste, temnosive oblake ne prodere solnčni žarek. In mi naj bi v enomer govorili o sencí in iskali sence? Ne — ne, po jasnem solncu, po gorkih njegovih, oživljajočih žarkih hrepéné naša srca, in zaukali bomo veselja, ko bodemo v malo dneh ugledali in pozdravljali zvunaj na solnčnem bregu prvo trobentico: — pozdravljena bodi *primula veris!*

Pér.

zijske razmere državnih uradnikov in častnikov, katerih udove naj bi v prihodnje jednako uživale dobrote penzije kot óne civilnih uradnikov. Konečno zagotavlja govor evropski mir in naglašá, kako spoštovanje uživa nemški narod po celem svetu; omenja simpatičnimi besedami prijateljstva do sosednih cesarskih dvorov in prijaznega sprejema cesarjeviča na Španjskem in Laškem.

Kakor vidimo iz prestolnega govora, priporoča vlada skorej same stare in znane načrte, ki so bili uže vlni zastoj na mizi zbornice. Zakon o zavarovanju proti nesreči, o vojaških penzijah (vsled katerega bi se letni troški povikšali za 2³/₁₀ milijona) in podaljšanje izjemnega stanja — vsi so stari znanci. Kažejo nam, kako vztrajno se drží železni kancelar predlogov, ki so se jedenkrat rodili v njegovem silnem duhu. Z vso svojo ogromno popularnostjo stopa v novič pred zbor, hotéč imeti to, kar se mu je vlni odreklo. In podpira ga res sijajno stanje vnanje politike, ki je pač zasluga Bismarckova. Lahko bi torej mislili, da se bodo poslanci vdali in pritrčili možu, ki je Nemčijo vstvaril; a nepričakovano se je rodila Bismarcku velika sovražna stranka. Kar čez noč so se združili udje „Fortschrittspartei“ in frakcije secesionistov v močno 110 poslancev broječo zadrugo z imenom: nemška svobodomiselná stranka. Ta bode sedaj najmočnejša v zbornici, in knez bode pač moral ž njo računati. Na svoj prapor je zapisala stara načela liberalizma, in ker ima v svoji sredi veliko govorniške sile in vztrajnih delavcev, bode Bismarcku lahko močno nasprotovala. Njen program je lapidaren odgovor na prestolne besede, ki jih je včeraj Bötticher čítal v Beli dvorani kraljeve palače; najprej bode terjala svoj sedež pri predsedništvu in govori se, da hoče Hänel-a kandidirati drugim podpredsednikom. Njen ustroj je vsekako zeló važen čin za nemško notranjo politiko.

Iz Sredca se poroča, da se pokliče generalni konzul g. Jonin nazaj v Petrograd, kakor hitro mu najdejo sposobnega naslednika; od mnogih strani se čuje, da bode ministerski rezident v Cetinjih, g. Kojander, stopil na njegovo mesto — vendar ni prav verjetno, ker je poslednji še le komaj imenovan bil zastopnikom Ruske v Črni Gori.

Tudi za London še ni določen nov poslanec. Imenuje se kot kandidat poslanec v Stuttgart-u, pl. Staal, kojega ruski višji krogi jako čislajo.

Iz Petrograda se poroča: Javno mnenje na Ruskem jako zadovoljno opazuje resno in odkritosrčno približanje Ruske k Nemčiji. Trdno se veruje, da je sedaj nastala vztrajna perijoda mirnih dnij. Pri nas vlada obče prepričanje, da nemško-ogerska zveza ni nikaka ofenzivna alijanca, temveč ravno nasprotno liga miru, ki prijazno sprejme vsacega so-

Punin in Baburin.

(Spisal Ivan Turgénev, poslovenil K. Štrekelj.)

(Dalje.)

Ali sedaj postane Punin, s katerim sva se uže dvajsetkrat poljubila — moja lica so vsa žarela, ker sem se dotikal neobrite njegove brade, in ves sem uže dišal po duhu, ki je bil njemu svoj — sedaj postane Punin nenadoma navdušen. S svojega sedeža na vozu poskoči kvišku, stegne obe roki proti nebu in začne z gromovitim glasom (kje ga je neki vzél?) deklamovati psalm Davidov, katerega je na ruščino preložil Deržavin; ta se mu je sedaj pač zdel pesnik, in ne samo dvornik:

Mogočni Bog! ki vse maščuješ,
Dej, dvigni se, da grešni rod
Prevzetnikov in zlih kaznuješ,
Ki se ponašajo povsod! ...
Castiti dolžni ste zakone ...

— Sedi! ukaže mu Baburin.

... Braniti revne groznih béd,
Robovom tretí sužne sponse,
Trebíti silnih rod proklet!

Pri besedi „silnih“ pokaže Punin s prstom

trudnika; zato se smatra približanje Ruske k Nemčiji tudi kot približanje k Avstriji. Vsled tega je jasno, da ta zveza le množi chance evropskega miru in da nikjer ne navdaja s strahom. Pri nas ne pade nikomur v glavo, te nazore dokazovati, ker so prejasni. Posamezne zlobne interpretacije zveze Ruske z Nemčijo merijo tedaj le na lahkoverne ljudi, ne pa na resne politike.

Ruska diplomacija tudi meni, da Francija pač nema vzroka zaradi te zveze vznemirjena biti. Iz premeščenja kneza Orlova v Berlin se to ne more nikakor sklepati, kajti on sigurno ne bode novega svojega stališča uporabljal, da bi deloval in konspiriral zoper narod, v kojega sredi je toliko let živel. Ravno naopak, knez Orlov bode nekako vezilo med Berlinom in Parizom; sedaj bode to nalogo mnogo lažje izvrševal, nego bi jo bil v Parizu mogel.

Katkov piše o rusko-nemški zvezi in o zunanjih razmerah, ki so nastale vsled nje. Njemu je to približevanje najboljše sredstvo za občni mir, Avstrija želi odkritosrčno prijateljstvo z Rusko, Angleška pa hladnokrvno gleda pridobitev Merva; zato ji pusti ruska vlada v Egiptu popolno svobodo.

Generala Černajeva so poklicali iz Turkestana. Pravijo, da je mož tam zgubil simpatije prebivalstva in zato je moral one kraje ostaviti.

O Orlovu piše „Gaz. diplom.“, da je njegovo premeščenje že v oktobru odloženo bilo, in sicer v ta namen, da petrograški kabinet dokaže odkritosrčno svojo politiko. Ruska se približa Nemčiji z namenom, vtrditi mir in stara prijateljstva. Vse je dogovorjeno ustmeno, pisanih pogodb niso nikjer delali.

V vzhodnem Sudanu se mora general Graham pripravljati na nove boje. Iz Suakima namerava poprijeti Osman Digma; pri zadnji bitki pri El Tebi poslednji ni sam bil navzoč, temveč le mal oddelek njegove vojske. Zoper njega je izdal Graham ostro proklamacijo, v kateri mu žuga, da ga hoče spoditi. Sploh pa sovraštvo do Angležev raste po vsem ozemlju; še celo prijateljski beduinski glavarji pravijo, da proklamacija ne bode imela nikake koristi. Nasprotno, moč Osman Digma vidno raste. Vlada se je v zbornici izjavila, da noče nikake osvete zoper Osman-a, temveč le Tokarju pomagati. Sploh namerava v Egiptu toliko časa izdržavati vojake, da se vstanovi tam redna, solidna vlada. Med tem se je podal iz Kahire na pot kraljice Viktorije poslanec, ki nese nje pismo abesinskemu vladarju Ivanu Njegušu. Angleži mu ponujajo reguliranje mej, da bi ga dobili na svojo stran.

O dinamičnih atentatih se čuje, da je bil dinamit narejen na Francoskem med Amiensom in Boulogne. Mnogo oseb je sumljivih ali dokazov nima policija še nobenih.

na naše poslopje, nato strese na kozličku pred njim sedečega voznika za ramo in kriči:

Spreglejte, norci, vi neumni!
Postánite uže razumni! ...

Ali v tem trenutju prihiti iz gospodnjega doma Nikolaj Antonov ter na vse grlo zakriči vozniku: „Poberi se, vrana! poberi se, kaj zevaš!“ in tarantas oddrda. Ali še iz daljave bilo je slišati:

Dej, vstáni, dvigni se, Bog pravi!
Oj pridí, sòdi, kazni stavi,
Pravični, sveti Ti vladár —
Edini Ti na zemlji cár!

— Kak tepec! opomni Nikolaj Antonov.

— To je vse od slabe vzgoje! opazi dijakon, ki se je ravno prikazal na stopnicah. Prišel je poprašat, kedaj si želi milostiva gospa večernic.

Še tistega dne izvem, da je Jermil še v vasi in da se prepelje še le drugo jutro za rana v mesto; poiščem ga torej, in ker nisem imel denarja, izročim mu mali zveženj, v kateri sem dejal dve nosni ruti, en par obnošenih črevljev, en glavnik, eno staro srajco za po noči in eno po polnem novo svilenó zavratico. Jermil, katerega sem moral še iz spanja

